

FRA MAUDE TIL X-FACTOR – PATIENTERS LIVSVÆRDIER OG MESTRING AF BELASTNINGER I GÅR, I DAG OG I MORGEN

Hospitalspræst Christian Juul Busch,
Rigshospitalet.

christian.busch@rh.regionh.dk

Patientstøttedagen 2014

BBH , den 8. april 2014

Indhold - forventeligt

- Fra Maude til X-factor - Fremtidens patient – hvem er det?
- Skitse til beskrivelse af det sen-moderne menneskes værdier – autoritet og den medicinske verden
- Projektmennesket, stress og depression
- ”Depression og ”Det udmattede selv”
- Fra ”skylden” til ”ansvaret”
- Hvordan reagerer det sen-moderne menneske på rystelser?

Indhold - forventeligt

- Skitse til beskrivelse af det sen-moderne menneskes værdier – autoritet og den medicinske verden.

<i>Værdier /</i>	Traditionelle samfund	Moderne samfund	Sen-moderne samfund
<i>Tony Walter:</i> The Revival of death. (værdier)	Respekt for Gud, Konge og Fædreland Kald <i>Skabt</i>	Sundhed / Privatliv / Værdighed / Uafhængighed <i>La' vær mæ' at skabe dig!</i>	Følelser / Vækst Valg / Kontrol / Autonomi / Selv <i>Skab dig!</i>

”... Tradisjonelle normer om skammen handlet om å realisere seg selv for mye, ut over en kollektivt definert norm. Moderne skam handler om å realisere seg selv for lite i forhold til idealet om å bli til noe mer enn ”almindelig”. Tradisjonel skam var taus eller åben dialog med andre. Moderne skam er i større grad en dialog med seg selv om manglende selvrealisering.”

Finn Skårderud. Tapte ansikter. Introduksjon til en skampsykologi 1. In: Wyller, T (2001) Skam. Perspektiver på skam, ære og skamløshet i det moderne. Fagbokforlaget, Bergen.

<i>Værdier /</i>	Traditionelle samfund	Moderne samfund	Sen-moderne samfund
<i>Tony Walter:</i> The Revival of death. (værdier)	Respekt for Gud, Konge og Fædreland Kald	Sundhed / Privatliv / Værdighed / Uafhængighed	Følelser / Vækst Valg / Kontrol / Autonomi / Selv
<i>Værste synd</i> - "Synd"	Manglende tro / vantrø "Underlivet"	Påtrængenhed	Isolation / Benægtelse "Munden"

Synd er ikke længere noget der sker med underlivet!

Synd er derimod det, du gør med munden!

Moderne synd: Røg, sprut, fedt & dovenskab!

Folkesundhedskampagnens 4 kerneområder: Rygning, alkohol, fedme og motion.

<i>Værdier /</i>	Traditionelle Samfund Disciplinsamfundet	Moderne samfund	Sen-moderne Samfund Projektsamfundet
<i>Anders Fogh Jensen:</i> Projekt-mennesket. 2009	Projektmager - Holberg - Kierkegaard - Kald / Forvalter - Hysteri /strejke	Projektmager - Heidegger - Sartre - Arbejde - Neurose	Projektmennesket -Projekter - Stress & depression
<i>Tony Walter:</i> The Revival of death. (værdier)	Respekt for Gud, Konge og Fædreland Kald	Sundhed / Privatliv / Værdighed / Uafhængighed	Følelser / Vækst Valg / Kontrol / Autonomi / Selv

Hvad er et projekt?

Pro – jecta [ud-kast]

Et projekt er en aktivitet, der i de fleste tilfælde foregår i et samspil med andre, hvis regler, udførelse eller mål ikke er fastlagt på forhånd, men hvis aktivitet først må defineres og udformes undervejs. Projektet inkarnerer en ånd af at man former fremtiden.

Projektet bæres oppe af sin aktivitet – det kan sammenlignes med en dynamolygte, man træder: Når der tilføres aktivitet, eksisterer projektet

Arbejdsliv
Familieliv
Samfundsengagement
Tro

Hvordan får man et projekt?

ja, man kan opfinde et projekt selv og lave det alene eller med nogen. Eller man kan forbinde sig med nogen, der udkaster eller er i gang med et projekt.

I det disciplinære samfund gjaldt det om ikke at blive sorteret fra. I projektsamfundet handler det om at blive valgt til.

Værdier /	Traditionelle samfund	Moderne samfund	Sen-moderne samfund
Anders Fogh Jensen: Projekt-mennesket. 2009	Projektmager - Holberg - Kierkegaard -Kædedans -disciplinskole - Kald / Forvalter -Landsbyen -Lydighed - Hysteri	Projektmager - Heidegger - Sartre -Twist - -Arbejde -Forstaden - Neurose	Projektmenneske -Energidans -projektskole -Projekter -Receptionen -Originalitet initiativ - Stress & depression

Projektsamfundet sætter projektmennesket i en situation, hvor det både skal *ville* og have *lyst* til det, det gør og kunne leve med, at det *ikke kan vide*, om det, det gør er godt nok.

...

Anders Fogh Jensen. Projektmennesket. Århus Universitetsforlag, 2009.

Individet står altid over for sin egen *utilstrækkelighed*, nemlig det mulige, der ikke blev til noget.

Anders Fogh Jensen.
Projekt mennesket.
Århus
Universitetsforlag,
2009.

Depressionen er alt, hvad man ikke skal være i projektsamfundet: indadvendt, sociofobisk, modløs, træt uden lyst til noget og ligeglad eller ligefrem trist. Depression er: ikke at ville nogen projekter. Projektsamfundet producerer også en anden type lidelse, nemlig stress. Men interessant nok er det ikke bare mængden af byrder, der får individer til at stresse, det er uvidenheden, midlertidigheden og utilstrækkeligheden: er dette godt nok? Hvad skal der ske bagefter? Hvad er det bedste at gøre nu?

Anders Fogh Jensen. Projektmennesket. Århus Universitetsforlag, 2009.

Det udmattede selv

Depression fortæller noget om den måde, vi oplever individet på, for den er en patologi i et samfund, hvor normen ikke længere hviler på skyldfølelse og disciplin, men på ansvarsfølelsen og initiativet. Før i tiden styrede de sociale regler tankens konformitet og sågar adfærdens automatismer; i dag fordrer de initiativ og mentale færdigheder. Individet stilles over for en utilstrækkelighedens patologi snarere end fejlens sygdom, dysfunktionens snarere end lovens univers: den deprimerede er et menneske med en funktionsfejl. Forskydningen fra skyld- til ansvarsfølelsen medfører en udviskning af forholdet mellem det tilladte og det forbudte.

Alain Ehrenberg. Det udmattede selv. Depression og samfund. Informations Forlag 2010.

Maude Varnæs

Neurosen er
skyldfølelsens drama

–

Spaltet mellem det,
der var tilladt, og det,
der var forbudt.

Det udmattede selv

Ligesom neurosen var en konstant trussel for et individ, der var splittet af sine konflikter, spaltet mellem det, der var tilladt, og det, der var forbudt, truer depressionen et individ, som tilsyneladende er frigjort af forbuddene, men helt sikkert også spaltet mellem det mulige og det umulige. Hvor neurosen er skyldfølelsens drama, er depressionen utilstrækkelighedens tragedie. Den er den velkendte skygge af mennesket uden fører, der er for træt til at realisere sig selv...

Alain Ehrenberg. Det udmattede selv. Depression og samfund. Informations Forlag 2010.

Når synet på depression efter Anden Verdenskrig klart adskiller sig fra melankolien, vil dens historie udspille sig mellem følgende to versioner af den tunge opgave, det er at være ved godt helbred:

- *angsten*, der fortæller mig at jeg overtræder et forbud og deler mig - det vil sige en skyldfølelsens patologi, en konfliktsygdom;
- *trætheden*, der udmatter mig, tømmer mig og gør mig ude af stand til at handle, det vil sige en ansvarsfølelsens patologi, en utilstrækkelighedssygdom.

Alain Ehrenberg. Det udmattede selv. Depression og samfund.
Informations Forlag 2010.

”Vi lever i en tid, hvor mennesket betragter sit eget selv som den hellige totempæl, der skal tilbedes”

Alain Ehrenberg. Det udmattede selv. Depression og samfund. Informations Forlag 2010.

Hvordan reagerer det
sen-moderne
menneske på
rystelser?

<i>Coping</i>	Traditionelle samfund	Moderne samfund	Sen-moderne samfund
<i>Styrke viser sig i...</i>	Bøn	Tavshed / Stilhed	"Tale om det"
<i>Coping-strategi</i>	Rituel	Private følelser	Ekspressionisme
<i>Netværk</i>	Naboer / slægt	Kernefamilie	Selvhjælpsgruppen
<i>Opsyn ved ...</i>	Præsten (mand) / Naboer	Lægen (mand) / Naboer	Rådgiver (kvinde)
<i>Opsyn med ...</i>	Sjælen / levned	Krop / levned	Følelser

Videre læsning:

Tony Walter. *The Revival of Death*. Routhledge. London 1994.

Anders Fogh Jensen. *Projekt- mennesket*. Aarhus Universitetsforlag 2009.

Alain Ehrenberg. *Det udmattede selv. Depression og samfund*. Informations Forlag 2010.

Ralf Pittelkow. *Det personlige samfund*. Lindhardt & Ringhoff 2003.

Henrik Jensen. *Ofrets århundrede*. Samleren 1998.